

[Landbrugsministeren.]

70 000 kr., og at forslaget vil medføre en forhøjelse på ca. $\frac{1}{2}$ pct. af den procentafgift på $1\frac{1}{4}$ pct., som fabrikanter og importører for tiden betaler.

Den anden bestemmelse i forslaget går ud på at udskyde revisionen af bekæmpelsesmiddellovgivningen til senest i folketingsåret 1960-61. Denne bestemmelse begrundes dels med, at overgangsbestemmelserne til den tid helt vil have udspillet deres rolle, dels med hensynet til, at der under indenrigsministeriet forberedes forslag til en ny giftlov.

I denne forbindelse skal oplyses, at landbrugsministeriet nu har taget skridt til ned sættelse af et udvalg, der skal gennemgå den gældende lovgivning om bekæmpelsesmidler og fremkomme med en motiveret indstilling om, hvorvidt og på hvilke områder en revision må anses for ønskelig.

Boligministeren (Bundvad): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om regulering af bymæssige bebyggelser.

Ifølge byreguleringslovens § 19, stk. 2, skal loven forelægges til revision i folketingsåret 1958-59.

I den 10-årige periode, der er forløbet siden byreguleringslovens gennemførelse i 1949, er indvundet et betydeligt erfaringsmateriale både med hensyn til lovens administration og dens virkninger.

I administrativ henseende har loven vist sig at fungere tilfredsstillende, ikke mindst på grund af den samarbejdsvilje, der har været vist fra kommunernes side. Således er der både af de berørte kommunalbestyrelser og af byplannævnet og byudviklingsudvalgene, hvor overvejende kommunale interesser er repræsenteret, udvist en interesse for planlægningen, som har muliggjort, at de hidtil godkendte byudviklingsplaner — på uvæsentlige undtagelser nær — har kunnet gennemføres i fuld enighed mellem de pågældende instanser, herunder også folketingets stående udvalg og boligministeriet. Lovens § 3, stk. 3, hvorefter byudviklingsplanerne kan forelægges for folketinget til gennemførelse ved særlig lov, har da heller ikke i noget tilfælde været brugt i anvendelse.

De nuværende byudviklingsområder, der

omfatter 104 kommuner med i alt ca. 2 millioner indbyggere, altså henved halvdelen af landets befolkning, er områderne omkring København, Århus, Ålborg, Odense og Kerteminde, Køge, Randers, Hillerød, Roskilde, Helsingør og Kolding samt størstedelen af Als.

Da man kunne forudse dannelsen af bymæssige bebyggelser i forbindelse med anlægget af atomforsøgsstationen på Risø, det ny skibsværft ved Lindø og som følge af den stærke vækst af fabrikken Danfoss i Havnbjerg kommune, er disse områder blevet inddraget under byreguleringsloven.

Ved Risø har man i den godkendte byudviklingsplan nr. 1 for Roskildeegnen henlagt området ved anlægget og ud for dette i yderzone.

For områderne ved Lindø og ved Havnbjerg og Nordborg på Als foreligger der endnu ikke byudviklingsplaner. Man er her enig om at tillade bymæssige bebyggelser på dertil egnede områder, medens man vil udlægge områderne uden om de planlagte bymæssige bebyggelser til yderzone. Der foreligger allerede byplaner i form af dispositionsplaner for Lindøområdet og for Nordborgområdet.

For de fleste af byudviklingsområderne i øvrigt foreligger godkendte byudviklingsplaner, og for de senest inddragne områder er planer under udarbejdelse.

I de områder, hvor byudviklingsplaner er godkendt, sker der en mere detaljeret planlægning i medfør af lovens § 6, idet der i inder- og mellemzoner gennemføres de efter boligministerens skøn fornødne bygningsmæssige og byplanmæssige bestemmelser til sikring af områdets hensigtsmæssige bebyggelse. Dette arbejde ledes i ret vidt omfang af de kommunale samordningsudvalg, som § 3 i byplanloven efter denne lovs ændring i 1949 har åbnet mulighed for at nedsætte.

En mere omfattende planlægning finder sted i form af egnsplaner, som ud fra et videre sigte end byudviklingsplanerne tager egns problemer op. Der foreligger således en egnsplan for Århuseggen, og for Storkøbenhavns vedkommende er egnsplanarbejdet efter forslag fra hovedstadskommunernes samråd gennoptaget i 1958 under byplannævnets ledelse. Den samordning af

[Boligministeren.]

planlægningen på talrige områder, som sker på denne måde, vil danne en værdifuld ramme for fremtidige byudviklingsplaner.

Mod de godkendte byudviklingsplaner er der af de berørte grundejere fremsat en del anker og erstatningskrav.

I den forløbne tid er der således ved vurderingskommissions- og domsafgørelser eller forlig tillagt grundejerne erstatninger af statskassen til et samlet beløb på ca. 380 000 kr.

De erstatningsbeløb, der hidtil er tilkendt grundejerne, er næppe af en sådan størrelse, at de kan siges på nogen måde at stå i misforhold til de samfundsøkonomisk set meget betydelige fordele i henseende til investeringsbesparelser, som gennemførelsen af byudviklingsplanerne indebærer.

Den daglige administration af byudviklingsplanerne, som foregår i nært samarbejde mellem kommunerne, byudviklingsudvalgene og boligministeriet, har ikke voldt vanskeligheder i praksis. Således har navnlig reglerne om overførelse af mellemzonearealer til inderzoner givet planerne en sådan bevægelighed, at også visse udsving i den bymæssige udvikling, som ikke helt har kunnet forudses ved planernes udarbejdelse, har kunnet tilgodeses, forinden planerne som helhed tages op til revision ved udløbet af gyldighedsperioden.

Ved behandlingen i det høje ting af det oprindelige forslag til byreguleringsloven var der enighed mellem partierne om princippet i en sådan lovgivning, og den udvikling, der siden er sket, har bekræftet rigtigheden af denne erkendelse af nødvendigheden af en byreguleringslov.

I de områder, der er inddraget under byreguleringsloven, har denne på en alt i alt tilfredsstillende måde sikret en forsvarlig byudvikling, og byplannævnet har da også ud fra de hidtil indvundne erfaringer anbefalet over for mig, at loven forlænges uden ændringer, og uden at der i loven optages en bestemmelse om revision efter et vist åremål.

Både byplannævnet og boligministeriet vil fortsat i praksis kunne følge byudviklingsarbejdet, ligesom det høje folketing gennem tingets stående udvalg vil bevare kontakten med arbejdet, og man vil derfor

ad disse veje til stadighed kunne være opmærksom på, hvorvidt en revision af lovens bestemmelser vil blive påkrævet.

Jeg skal derfor foreslå, at byreguleringsloven forlænges uændret, således at der ikke i loven optages en bestemmelse om revision efter et vist åremål.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Horn* til landbrugsministeren:

„Kan landbrugsministeren oplyse folketinget om nødvendigheden af statsskovvæsenets omfattende opsætning af skilte om forbud mod al motorkørsel, hvorved navnlig skoveggenes befolkning generes i deres daglige færden?“

Horn: Vi kender vist alle de røde plader, som markerer, at al motorkørsel er forbudt; vi kender dem fra gader og veje, ligesom vi kender dem — og det er det, jeg her har tænkt på — fra de større skove, både statsskovene og de private skove. Vi ved naturligvis, at disse skilte lige så vel som andre bør respekteres; man har imidlertid hidtil såvel i statens som i de private skove set lidt stort på, om de blev respekteret. Det har været således, at hvis overtrædelse af forbuddet ikke blev misbrugt, gav man folk lov til at skyde genvej gennem skoven, idet de ved at smutte gennem skoven, som man siger, kunne spare adskillige kilometers vej. Vi andre har vel også nu og da nydt skovene, ikke mindst de jyske plantagers pragt, ved at køre på disse skovveje.

I den seneste tid har man imidlertid opsat de nye internationale skilte, og det har bevirket, at en del af de mennesker, som bor i disse skovegne, er blevet opskræmt og har følt, at der nu skulle indledes en ny praksis. Hvad angår os andre, som er kommet i skovene af mere skønhedsmæssige grunde, har jeg i hvert fald følt mig noget ængstelig ved at se denne betydelige skiltning, og jeg har derfor stillet dette spørgsmål til landbrugsministeren. Jeg ved også, at mange knallertkørere, som benytter disse skovveje til at skyde genvej til deres

[Horn.]

arbejdsplads, er blevet opskræmt. Nu er det jo således, at en knallert ikke regnes for et motorkøretøj undtagen på ganske enkelte områder som f. eks. med hensyn til cykelstier; ellers er knallerter ikke motorkøretøjer. Alligevel er der mange, der er blevet ængstelige, og jeg vil derfor spørge landbrugsministeren, om det er nødvendigt med denne skiltning, og om den betyder, at man har indledet en ny praksis, hvilket jeg i så fald meget ville beklage.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg kan allerførst kort sige, at der ikke er tale om indledningen af en ny praksis. Når de pågældende skilte er opsat, er de opsat som følge af bestemmelserne i den nye færdselslov; de må altså ikke tages som udtryk for gennemførelsen af nye begrænsninger, men skal blot fastslå, hvad der også hidtil har været gældende.

Dernæst kan jeg tilføje, at en række af statsskovvæsenets veje jo er åbne for motor kørsel. Det er de i henhold til bekendtgørelsen af 29. april 1931, men denne bekendtgørelse er måske så gammel, at det kan være rimeligt at se på, om den bør revideres. Jeg må imidlertid gøre opmærksom på, at skovvæsenets veje jo ikke er anlagt til motor kørsel i videre forstand. De er både for smalle og for lidt befæstede, og en mere omfattende motor kørsel vil efter statsskovvæsenets opfattelse foruden en række ulemper for skovdriften betyde en forringelse af skovens rekreative formål, idet det er en forudsætning for disse skove, at de er offentligt tilgængelige for fodgængere. Det er ikke meningen, at det skal være motorveje, men det kunne måske være rimeligt at overveje en udvidelse af retten til at føre motor køretøj i skovene. En sådan udvidelse har da også været på tale, men den vil betyde, at vedligeholdelsesudgifterne bliver betydelig større, end de er i dag, og der kan ikke være megen rimelighed i, at statsskovvæsenet, der for så vidt kan sammenlignes med et privat erhverv, skal holde veje til offentlig færdsel. Vi har derfor i visse tilfælde forhandlet med vejdirektoratet om et større tilskud til vedligeholdelse af de veje, der åbnes for offentlig motor kørsel. Disse forhandlinger har på nuværende tidspunkt

endnu ikke ført til det ønskede resultat, og så længe det ikke er tilfældet, er det tvivlsomt, om der i ret stort omfang kan åbnes yderligere veje i statsskovene for motor kørsel.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Nielsen* til handelsministeren:

„Med hvilken motivering har handelsministeren ydet statstilskud til Hovedstadens kooperative Handelsskole i Hovedstadens Brugsforenings egne lokaler på Strandboulevarden?“

Knud Nielsen: Af loven om handelsskoler fremgår det, at der kan ydes statstilskud til sådanne skoler, såfremt de enten ejes af en handelsforening og drives for dennes regning eller er organiseret som en af handelsministeren anerkendt selvejende eller privat institution, der nyder tilskud fra den stedlige sogne-, købstads eller amtskommune eller fra en stedlig handelsorganisation.

For mig at se åbner disse betingelser ingen mulighed for, at f. eks. et stort privat firma med tilstrækkelig mange lærlinge kan opnå statstilskud til en handelsskoles oprettelse inden for firmaets egne rammer. De to skoler af denne art, der findes her i landet, modtager da heller ikke sådanne tilskud. Det ville også være uheldigt, om man ved hjælp af statens midler kom til at fremme en udvikling, der gjorde lærlingeuddannelsen til et led i den direkte konkurrence mellem virksomhederne. Selv om undervisningen skal foregå efter de godkendte forskrifter, kan den suppleres i en sådan grad, at lærlingen modtager en så ensidig påvirkning, at det vil blive vanskeligt for ham at stå frit senere hen i livet.

Handelsministeren har imidlertid nu i mødekommet et andragende om statstilskud til en ny handelsskole i København, der er oprettet af Hovedstadens Brugsforening, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger og Det kooperative Fællesforbund, og som har lokaler i Hovedstadens Brugsforenings bygning på Strandboulevarden.

Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, at handelsministeren bevilger statstilskud til en ny handelsskole i København, idet loven udtrykkelig bemyndiger handelsmini-

[Knud Nielsen.]

steren til at nægte tilskud til skoler, der oprettes på steder, hvor der i forvejen findes skoler, og der kendes ikke andre tilfælde, hvor 2 handelsskoler inden for samme lokale område modtager statstilskud.

Jeg er imidlertid ganske særlig interesseret i at høre, hvormed den højtærede handelsminister begrundet det lovmedholdelige i at indrømme et sådant statstilskud. Jeg ved ganske vist nok, at Hovedstadens kooperative Handelsskole netop med henblik på statstilskuddet for kort tid siden er blevet gjort til en selvejende institution, og at betingelsen for tilskud fra anden side er blevet søgt opnået på den måde, at man simpelt hen betegner de tre kooperative foretagender som handelsorganisationer. Men det er vel ikke blot at sige, at man er en handelsorganisation, man skal vel også være det. Jeg synes ikke, der kan være tvivl om, at de kooperative foretagender må betragtes som handelsvirksomheder, og at de i hvert fald ikke svarer til de organisationer, der er regnet med ved lovens tilblivelse. Det er blevet sagt, at skolen skulle have statstilskud, fordi der ikke i forvejen fandtes en skole af denne særlige art, altså en kooperativ skole. Jeg forstår ikke rigtig dette. På den ene side er skolen forpligtet til den samme undervisning som alle andre skoler, og på den anden side skal det være en særlig skole. Desuden undervises der i Kooperation allerede ved den eksisterende handelsskole.

Jeg finder det beklageligt, at den højtærede minister har imødekommet dette andragende, som kan føre til oprettelse af en række nye skoler og dermed svække det objektive, der hidtil har præget undervisningen på dette område, hvor så mange interesser gør sig gældende; og jeg forstår navnlig ikke, at den højtærede minister, når han skulle træffe afgørelse i en så ømtålig sag, ikke har sikret sig en flertalsindstilling fra handelsskolerådet, men på en måde fra desavoueret dette, idet kun 3 af rådets 9 medlemmer har villet anbefale bevilgningen.

Handelsministeren (Philip): Når jeg har godkendt den pågældende skole, skyldes det, at alle betingelser for godkendelse var opfyldt.

Over for det særlige spørgsmål, som det ærede medlem rejste om, hvorvidt en sådan institution kan siges at opfylde lovens betingelser, kan jeg oplyse, at der i den betænkning, på grundlag af hvilken loven i sin tid blev udformet, udtrykkelig står:

„Udtrykket „handelsorganisation“ er tænkt som omfattende ikke blot sammenlutninger af egentlig handlende, men også andelsorganisationer, der driver tilsvarende virksomhed. For tiden findes der ikke handelsskoler, der ejes af sådanne organisationer, men det ville formentlig være ubeføjet, såfremt der opstår sådanne skoler, at udelukke dem fra statsstøtte, når de i øvrigt opfylder de herfor stillede vilkår.“

Ud fra den kendsgerning, at det således udtrykkelig er fastslået i sin tid, at sådanne organisationer skulle være sideordnede, har jeg fundet det naturligt at give tilladelsen og derfor ikke anvendt den mulighed, jeg havde for at anvende bestemmelsen i § 6 og nægte det.

Hvad endelig angår indstillingen fra handelsskolerådet, vil jeg indrømme, at det er rigtigt, at kun 3 medlemmer stemte for, men jeg vil dog også tilføje, at ingen stemte imod; det vil sige, at de 6 andre medlemmer undlod at stemme.

Knud Nielsen: Den højtærede minister finder det helt i overensstemmelse med loven om handelsskoler, at der gives statsstøtte til denne særlige handelsskole; men jeg tvivler på, at den højtærede minister er klar over, hvilke konsekvenser denne fortolkning kan komme til at indebære. Det vil nu blive vanskeligt for ministeriet at afslå eventuelle ansøgninger fra brancheforeninger, der ønsker at oprette deres egne specielle skoler, eller fra private firmaer, der ligesom brugsforeningerne ønsker, at deres lærlinge skal undervises ikke blot i de almindelige handelsskolefag, men også i konkurrence med andre firmaer.

Al loven fremgår det, at skoler for at opnå tilskud skal have undervist i 2 år. Det har Den kooperative Handelsskole. De skal imidlertid tillige være selvejende institutioner, men den kooperative skole blev først stiftet som selvejende institution den 20. maj i fjor. Hvordan kan det gå til, at den har kunnet få statstilskud allerede nu,

[Knud Nielsen.]

skønt den som selvejende institution kun har bestået i 8 måneder?

Handelsministeren (Philip): Jeg må henholde mig til, hvad jeg sagde før: efter undersøgelser er ministeriet kommet til det resultat, at samtlige betingelser, der stilles, er opfyldt; og så vidt jeg husker loven, er der ikke nogen bestemmelse om, at en skole skal have været selvejende institution i 2 år.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Poul Sørensen** til undervisningsministeren:

„Vil undervisningsministeren efter den rejste kritik foranledige skolelovens ikrafttræden udskudt? Såfremt ministeren ikke kan imødekomme dette ønske, vil han da i henhold til forretningsordenens § 19 give tinget en redegørelse for, hvorledes han vil løse de mange offentligt påviste vanskeligheder for lovens ikrafttræden?“

Poul Sørensen: Vi gennemlever i disse uger en ganske ejendommelig udvikling på skolemøder rundt i landet. Den skolelov, som det høje ting for ikke så lang tid siden har gennemført, diskuteres og drøftes. Modstanderne af skoleloven understregede under dens behandling gang på gang de mange uafklarede og uoplyste spørgsmål i forbindelse med denne lovgivning; men man tør sige, at forvirringen i dag er endnu større end den, modstanderne befrygtede ville blive resultatet.

Vi har med interesse fulgt det bidrag, som ministeriet i form af cirkulærer har ydet skoleautoriteterne ude i landet til at finde frem til en hovedretningslinje i den skolelovgivning, som nu skal efterleves. Vi har også fra de kyndigste inden for skolens arbejde fået at vide, at disse cirkulærer på ingen måde yder noget rimeligt svar — eller nogen løsning — på de mangfoldige spørgsmål, som man stilles over for.

Når man i dag vil bedømme den skolelov-

givning, der er gennemført, kan man vel næsten sige, at alle er blevet dybt skuffet over den. Vi ser, hvor mange uafklarede spørgsmål der foreligger omkring den boglige linje. Der kæmpes nu om, hvor mange procent af børnene der skal flyttes op i den boglige afdeling. Det skøn, der skal anlægges af lærerne, diskuteres, og vi må erkende, at det i sandhed ikke er nogen eftertragtel-sesværdig stilling, man anbringer Danmarks lærerstand i, når lærerne på det grundlag, der i lovgivningen er stillet til rådighed for dem, skal afgive et for børnenes fremtid så afgørende skøn.

Men det værste af det hele — havde jeg nær sagt — er efter vor mening den ikke-boglige linje, den praktiske linje, som vi ønskede at forstærke og bygge op. Det er min opfattelse, at man her har opnået det modsatte af det, som vi vel alle gik i byen for. I stedet for en ordening, hvorved man skulle have skabt tryghed om og tro på denne skolelinje, hvorved man skulle have interesseret forældrene for denne form for skolegang, ser vi nu ud over landet én forvirring, og ingen tror vel, at det vil lykkes — jeg frygter, at det ikke vil lykkes os — at skabe en erstatning for den i den forrige lovgivning fastlagte ikke-boglige linje, en ny linje, som man med tryghed kan sende sine børn til. Alt omkring denne linje er flydende, uforberedt og uklart.

På denne baggrund vil jeg gerne spørge den højtærede undervisningsminister, om man ikke nu burde tage under overvejelse at følge de mangfoldige råd, som er givet ikke af politiske modstandere, men af personer, som står midt i skolearbejdet: at udskyde denne lovgivnings ikrafttræden et år eller måske mere.

Det viser sig jo ganske klart, at der ingen mulighed er for at få afklaret de mangfoldige tvivlsspørgsmål på den korte tid fra nu, og indtil loven virkelig skal føres ud i praksis. Jeg er ganske sikker på, at jeg har mange bag mig, når jeg i dag spørger den højtærede minister, om man ikke skulle skære igennem det hele og straks prokla-

[Poul Sørensen.]

mere, at den skolelovgivning, som nu skal realiseres, vil få den fornødne tid til at blive lagt til rette ude i skolevæsenet og ikke, om jeg så må sige, blive jasket igennem — hvad vi jo er i god gang med.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Under finanslovdebatten stillede det ærede medlems partifælle, det ærede medlem hr. Poul Thomsen, samme spørgsmål til mig — om en udskydelse af skolelovens ikrafttræden — som det ærede medlem hr. Poul Sørensen har stillet i dag. Jeg gav, dagen efter at det ærede medlem hr. Poul Thomsen havde spurgt, en nærmere begrundelse for mit synspunkt: at jeg ikke fandt grundlag for at foretage et så alvorligt skridt som at udsætte skolelovens ikrafttræden, og jeg sagde til det ærede medlem, at jeg ikke agtede at stille forslag om noget sådant. Det er min opfattelse, at der ikke i de siden da forløbne uger er fremkommet noget, der kunne begrunde, at jeg nu skulle se anderledes på spørgsmålet om skolelovens ikrafttræden. Jeg vil derfor på ny svare, at jeg ikke agter at stille forslag om en udsættelse af skolelovens ikrafttræden.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen har endvidere spurgt, om jeg i henhold til forretningsordenens § 19 vil give det høje ting en redegørelse for, hvorledes jeg vil løse de, som det ærede medlem kalder det, mange offentligt påviste vanskeligheder for lovens ikrafttræden. Hertil kan jeg svare, at jeg gerne vil fremkomme med en sådan redegørelse i det høje ting.

Det ærede medlems indledning her i dag var jo mere et polemisk indlæg end et almindeligt spørgsmål. Det ærede medlem sagde i sin indledning bl. a., at det var hans indtryk, at der rundt om i landet var dyb skuffelse over skoleloven og dens hurtige gennemførelse. Jeg har det stik modsatte indtryk. Jeg tror, det ærede medlem er dårligt orienteret, og når det ærede medlem taler om, at man ikke nu ved noget om, hvordan vilkårene vil blive for de ikke bogligt begavede børn, vil jeg henvise det ærede medlem til at spørge kredse, som han vist har nogen forbindelse med, kredse inden for erhvervsorganisationer som f. eks. Dansk Arbejdsgiverforening, der har stillet sig meget positivt over for det grundlag, vi

skitserede. Men det er jo mere et spørgsmål, vi kan drøfte videre, og som jeg vil komme udførligere ind på i den redegørelse, som jeg på det ærede medlems foranledning agter at give tinget.

Poul Sørensen: Jeg erindrer meget vel det spørgsmål, som min partifælle, det ærede medlem hr. Poul Thomsen, stillede den højtærede undervisningsminister, og også ministerens svar. Men når den højtærede minister i dag understreger, at der ikke er sket noget siden, så må jeg rigtignok sige, at den udtalelse overrasker mig i allerhøjeste grad. De referater fra skolemøder, som man har kunnet stifte bekendtskab med, siger det modsatte. Når Danmarks største skolevæsen holder møder og man i referatet dagen efter læser, hvorledes udsigterne for skolelovens praktiske gennemførelse på nuværende tidspunkt bedømmes, må jeg dog have lov til at sige til den højtærede undervisningsminister, at det undrer mig, at den højtærede minister ikke har stiftet bekendtskab med disse og mangfoldige andre udtalelser.

Jeg vil da gerne have lov til at stille det tillægsspørgsmål til den højtærede minister: vil ministeren overhovedet ikke erkende — på baggrund af alt det, der foreligger, også lærerorganisationernes indstilling, deres syn på sagen — at der er så mange uafklarede spørgsmål, som ikke lader sig løse i praksis i tiden indtil skolelovens ikrafttræden, at ministeren må bøje sig for disse kendsgerninger og standse skolelovens ikrafttræden på nuværende tidspunkt?

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Det er jo ikke nogen debat om skoleloven, vi fører her; det synes jeg det ærede medlem har misforstået. Jeg har ikke sagt, at der ikke var sket noget, siden jeg besvarede det ærede medlem hr. Poul Thomsens spørgsmål. Jeg har sagt, at det, der er sket siden, ikke kunne føre til, at jeg skulle have et andet standpunkt i dag, og det fastholder jeg. Jeg har så i øvrigt givet tilsagn om, at jeg vil fremkomme med en redegørelse i tinget, som det ærede medlem har bedt om, og herunder skal jeg nok begrunde mit standpunkt til hele denne sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ragnhild Andersen* til socialministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre for at sikre arbejderbeskyttelseslovens regler overholdt, så man ikke kommer ud for, at unge mennesker pålægges natarbejde og en ugentlig arbejdstid på op til 81 timer, som tilfældet har været på Nordisk Plastic Industri i Rødovre?“

Ragnhild Andersen: For en uge siden blev det i dagspressen, nærmere betegnet dagbladet Land og Folk, meddelt, at en virksomhed i Rødovre, Nordisk Plastic Industri, beskæftigede unge arbejdere under 18 år, som ved natarbejde blev pålagt en ugentlig arbejdstid på ikke mindre end 81 timer, medens arbejdstiden på dagholdet var 59½ time. Det drejer sig efter det, der er oplyst, om virksomhedens presseafdeling, der arbejder på skiftehold, d. v. s. på daghold og på natthold, og som for tiden beskæftiger 16-17 arbejdere, hvoraf de fleste er unge arbejdere under 18 år. Nattholdet begynder efter det oplyste søndag eftermiddag og slutter lørdag morgen. Hver nat er på 13½ time, og den samlede ugentlige arbejdstid kommer således op på 81 timer. For nattholdet gælder endvidere, at der ikke finder afløsning sted. Der er derfor ikke fastsat nogen spisetid, maskinerne skal holdes i gang uafbrudt i de 13½ time, og maden må altså indtages under arbejdet.

Nu er det almindeligt kendt, at den nye arbejderbeskyttelseslov indeholder ganske bestemte regler om arbejdstidens længde for unge arbejdere og såvel et almindeligt forbud mod natarbejde for unge under 18 år som forbud mod arbejde på søn- og helligdage og desuden en bestemmelse om, at nattehvilten for de unge arbejdere skal være mindst 12 timer, medens den for voksne arbejdere i loven kun er fastsat til at skulle være 11 timer. Ifølge bestemmelserne i loven må unge mennesker under 18 år ikke anvendes til arbejde i håndværks- og industrivirksomheder i tiden mellem kl. 18 og kl. 6 morgen. Det svarer til den 12 timers nattehvilte. Der kan i visse tilfælde efter ansøgning gives en tidsbegrænset dispensation fra denne bestemmelse — så vidt mig bekendt er det ikke tilfældet for den omtalte virksomhed — men det siges udtrykkelig i loven, at det er forbudt unge at arbejde efter kl. 20. Angående arbejdstidens længde

fastslår loven udtrykkelig, at den daglige arbejdstid for personer under 18 år ikke må overstige det antal arbejdstimer pr. dag, som er fastsat for fagets voksne arbejdere. Da arbejdstidens længde overenskomstmæssigt er fastsat til 47 timer på virksomheder som denne for voksne arbejdere, vil det sige, at unge arbejdere under 18 år ikke må beskæftiges over 47 timer ugentlig, og da kun ved dagarbejde og kun på hverdage.

Det er ikke mange år siden, disse bestemmelser blev indsat i loven af den grund, at man ville beskytte de unge arbejdere mod misbrug af deres arbejdskraft, man ville værne om deres sundhed og helbred, og det kan siges, at disse nye bestemmelser i arbejderbeskyttelsesloven fra alle sider blev hilst som et betydningsfuldt fremskridt. Det er derfor ikke så mærkeligt, at det har forbavset, ja, forarget offentligheden at erfare, at der kan foregå sådanne grove overtrædelser af lovens bestemmelser, ja, drives et sådant misbrug af de unge menneskers arbejdskraft, som der her er tale om få kilometer fra hovedstaden.

Da vi ikke alene har lovbestemmelser til værn mod sådanne misbrug, men også bestemte regler i loven om det tilsyn, der skal føres med virksomhederne til sikring af, at lovens bestemmelser overholdes, har jeg stillet det spørgsmål til socialministeren: hvad agter ministeren at gøre for at sikre arbejderbeskyttelseslovens regler overholdt, så man ikke kommer ud for, at unge mennesker pålægges natarbejde og en ugentlig arbejdstid på op til 81 timer, som tilfældet har været på Nordisk Plastic Industri i Rødovre?

Socialministeren (Bomholt): De bestemmelser, der er givet for en sådan virksomhed, som det ærede medlem nævnedes, med hensyn til unge menneskers anvendelse til natarbejde samt med hensyn til den daglige arbejdstids længde, indeholdes som berørt af det ærede medlem i kapitel 9 i lov om almindelig arbejderbeskyttelse. Ifølge denne lov er der et ganske klart forbud mod, at unge mennesker under 18 år arbejder om natten, idet de ikke må anvendes til arbejde i tiden mellem kl. 18 og 6; det står i lovens § 43, stk. 1, 1), første led. Med hensyn til arbejdstidens længde er det i § 45, stk. 1,

[Socialministeren.]

fastsat, at den daglige arbejdstid ikke må overstige det antal arbejdstimer pr. dag, som er fastsat for fagets voksne arbejdere ved overenskomst mellem arbejdsgiver- og arbejderorganisationer, således som det også er nævnt af det ærede medlem. Overarbejde er altså ikke tilladt for unge mennesker under 18 år; dog kan i henhold til paragraffens andet stykke virksomheden pålægge de unge arbejdere at deltage i tilrettelægningen af arbejdet eller i oprydningen efter arbejdets ophør, men den hertil medgæede tid må ikke udgøre mere end sammenlagt $\frac{1}{2}$ time daglig, og det samlede antal arbejdstimer, hvori de unge arbejdere i alt må beskæftiges, må under ingen omstændigheder overstige 10 timer pr. dag.

Arbejderbeskyttelsesloven lægger altså ligesom den tidligere lovgivning stor vægt på beskyttelse af de unge arbejdere. Jeg kan nævne reglen i lovens § 40 om arbejdsbøger for personer under 18 år. Endvidere kan nævnes, at loven forudsætter samarbejde mellem arbejdstilsynet og politiet, og i det cirkulære, som efter forhandling med justitsministeriet er udsendt herom, er kontrollen med overholdelse af reglerne om de unge menneskers arbejdstid fremhævet som et område, opmærksomheden i særlig grad skal være henvendt på. Ved arbejdstilsynets egne inspektioner vil opmærksomheden i høj grad være henvendt på, hvordan de unge arbejdere behandles, og arbejdsbøgerne vil blive krævet forevist. Kan der da konstateres overtrædelser af loven, vil der i henhold til § 71 blive tale om bødestraf, for så vidt forholdene ikke efter lovgivningens regler medfører højere straf, hvilket eventuelt kan være tilfældet, hvis der ved den pågældende overtrædelse er påført nogen på virksomheden beskæftiget legems-skade. I det af det ærede medlem fremdragne tilfælde er sagen i øvrigt taget op til undersøgelse af den pågældende tilsynskreds. Konstateres der her overtrædelse af arbejderbeskyttelseslovens arbejdstidsbestemmelser for unge mennesker, påhviler det direktøren for arbejdstilsynet at afgøre, om der skal rejses tiltale mod virksomhedens indehaver.

Yderligere vil jeg gerne tilføje, at der ved arbejderbeskyttelsesloven af 1954 er lagt

betydeligt forøgede arbejdsbyrder på arbejdstilsynet. Tilsynspersonalet er allerede udvidet en del, men det må erkendes, at der er grænser for, hvad det kan overkomme. Imidlertid har jeg også opmærksomheden henvendt på denne side af spørgsmålet og skal derudover pege på det ønskelige i, at arbejderne selv gennem henvendelse til tilsynsmyndighederne bistår disse med at sikre, at lovens regler overholdes.

Ragnhild Andersen: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for svaret og tilføje, at jeg er ganske enig med ministeren i hans udtalelse om det ønskelige i, at arbejderne selv interesserer sig for at tage vare på, at beskyttelsesreglerne for unge arbejdere overholdes; ikke mindst fagforeningerne bør tage vare derpå. Jeg er glad for, at ministeren bl. a. også svarede, at man i arbejdstilsynet ville undersøge denne sag. Ministeren var også på det rene med, at der hvilede forøgede byrder på arbejdstilsynets folk, og at der var grænser for, hvad de kunne overkomme.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at arbejdstilsynet i Roskilde, under hvilket tilsynet med denne virksomhed henhører, for få dage siden har udtalt, at det på grund af stor underbemanding af personale ikke kunne overkomme at føre tilsyn med de mange virksomheder, der flytter ud i eller for tiden skyder op i de københavnske omegnskommuner. Jeg vil derfor gerne rette det konkrete spørgsmål til den højtærede minister: finder den højtærede minister det ikke påkrævet, at der træffes forholdsregler, som sikrer arbejdstilsynet i Roskilde såvel som andre steder det personale, der vitterlig er behov for til at sikre det nødvendige tilsyn med, at lovens bestemmelser overholdes?

Socialministeren (Bomholt): Jeg udtalte allerede i min første replik, at jeg havde opmærksomheden henvendt på, at arbejdstilsynet gøres tilstrækkelig effektivt ved, at det beskæftiger tilstrækkelig mange.

Når der på den pågældende virksomhed er vanskeligheder, hænger det vel sammen med, at hverken arbejdsgiver eller arbejdere er organiserede. Ministeriet har i en skrivelse af 19. januar fastholdt et af 14. maj 1958 meddelt afslag på en ansøgning fra virksom-

[Socialministeren.]

heden om tilladelse til at lade arbejdet udføre på søn- og helligdage, og nu går som sagt undersøgelsen videre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aksel Larsen* til forsvarsministeren:

„Har regeringen godkendt eller agter regeringen at godkende oprettelsen af tyske ammunitionsdepoter i Jylland?“

Aksel Larsen: Det er ikke så mange dage siden, det blev offentligheden bekendt, at der var forhandlinger i gang, eller at der var udarbejdet planer om, at der i hvert fald i Jylland skulle bygges tyske våbendepoter, ammunitionsdepoter eller ammunitionarsenaler. I dette tilfælde som så mange gange før kom meddelelsen til offentligheden og dermed også til folketinget ikke fra danske myndigheder, ikke fra den danske regering, men fra regeringen i Bonn i Vesttyskland. Da der var gået nogle dage og pressen havde interesseret sig for sagen, rykkede regeringen ud med en slags oplysning, idet den højtærede forsvarsminister sagde noget om, at man fra dansk side i hvert fald ville sætte alt ind på, at sådanne depoter kom under dansk bevogtning. Det var ikke nogen synderlig klar oplysning, men på den anden side var det en indirekte indrømmelse af, at oplysningerne fra Bonn havde noget på sig.

Det forekommer mig, at både regering og folketing må være klar over, at der er en uhyre risiko ved at tillade, at der oprettes sådanne tyske våbendepoter og ammunitionsdepoter i Danmark. Man må dog gøre sig klart, at den magt, der skal indrette disse ammunitionsdepoter, vil stille visse krav til bevogtningen, og hvis den ikke finder, at den danske bevogtning er tilfredsstillende, vil man forlange ret til selv at bevogte dem. Vi har jo set, hvordan det er gået i mange tilfælde under Atlantpagten. Noget helt andet er, hvis jeg har forstået planerne rigtigt, at de tager sigte på et eventuelt krigstilfælde, hvor tyske tropper kan blive nødt til at trække sig op i Nørrejylland. Jeg har nu den opfattelse, at i krigstilfælde vil en modstander i særlig grad tænke på, hvad man kan gøre ved

fjendens våben- og ammunitionsdepoter, og jeg tror ikke, det bliver særlig rart at være depotforvalter under sådanne omstændigheder.

Hvorom alting er, finder jeg det rimeligt, at offentligheden får et klart svar fra regeringen, og derfor tillader jeg mig at anmode den højtærede forsvarsminister om her i tinget at besvare følgende spørgsmål: „har regeringen godkendt eller agter regeringen at godkende oprettelsen af tyske ammunitionsdepoter i Jylland?“

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Regeringen har ikke godkendt oprettelsen af tyske ammunitionsdepoter i Jylland. Der er imidlertid efter en undersøgelse på rent militært plan og efter henstilling fra NATO netop påbegyndt forhandlinger med Vesttyskland om eventuel oplagring af militære forsyninger i Danmark, herunder ammunition, men naturligvis ikke atomammunition. Når disse forhandlinger er mere fremskredne, må regeringen tage stilling til, om en aftale kan indgås. Det er klart, at regeringen, inden endeligt standpunkt tages, vil forelægge sagen for det udenrigspolitiske nævn.

Jeg finder ingen anledning til ved denne lejlighed at gå ind på de betragtninger, det ærede medlem i øvrigt anstillede.

Aksel Larsen: Jeg tillader mig at minde om, at mit spørgsmål lød sådan:

„Har regeringen godkendt eller agter regeringen at godkende oprettelsen af tyske ammunitionsdepoter i Jylland?“

Jeg har nu fået at vide, at regeringen ikke har godkendt det endnu, men den højtærede forsvarsminister må vel have en mening om, hvorvidt han og regeringen er sindet i givet fald at godkende oprettelsen af sådanne tyske ammunitionsdepoter i Jylland, og den sidste del af mit spørgsmål er altså ikke blevet besvaret. Der er kun blevet sagt, at der arbejdes med det på militært plan, og når de militære planlæggere er færdige med deres overvejelser, vil regeringen tage stilling til sagen, og så vil den gå til det udenrigspolitiske nævn.

Dette er ikke en sag, som kan behandles så letsindigt, og det er ikke en sag, som efter min mening kan afgøres af regeringen alene, ej heller af regeringen efter forhand-

[**Aksel Larsen.**]

ling med det udenrigspolitiske nævn. Må jeg henstille, at den højtærede minister besvarer sidste del af mit spørgsmål? Hvordan er regeringens indstilling i denne sag? Er den sindet til sin tid at godkende oprettelsen af sådanne ammunitionsdepoter eller ikke? Og må jeg samtidig tillade mig at spørge den højtærede forsvarsminister: synes han og regeringen ikke, at det vil være rimeligt, at en sag af så uhyre stor rækkevidde bliver behandlet og afgjort i det danske folketing?

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Jeg kan henvise til, hvad jeg allerede en gang har sagt. Det er vel naturligt, at man undersøger spørgsmålet gennem forhandlinger, inden man tager endelig stilling dertil. I øvrigt vil der jo være anledning til, når der holdes udenrigspolitisk debat her i marts måned, at komme ind på de øvrige af det ærede medlem fremsatte betragtninger.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gøting* til finansministeren:

„Hvorledes stiller finansministeren sig til tanken om at lægge loft over provenuet af motorafgifterne og anvende et eventuelt merprovenu til en aftrapning af omsætningsafgiften på biler?“

Gøting: Under den førstebehandling af færdselslovsændringen, som fandt sted i det høje ting forleden dag, berørte jeg værdien af, at vort transportapparat og dermed vor konkurrenceevne ikke forringes gennem en svækkelse af vort transportapparats effektivitet, nemlig ved indførelse af en generel fartgrænse. Jeg vil i dag gøre mig til talsmand for, at vi i stedet for gør en indsats for at forbedre vort omkostningsniveau og vor konkurrenceevne derigennem, at vi søger at lette den tunge byrde, som hviler på hele motorkørslen. Det er blevet en stående vittighed, at når man køber en bil, betaler man én til Kampmann også, og så betaler man altså for to. Det er ikke helt galt sagt. Omsætningsafgiften på personbiler fordobler i virkeligheden stort set den reelle pris. At det så ikke er den højtærede

finansminister, men staten, der får pengene, har i denne forbindelse mindre at sige, set fra køberens side.

Motorsagens Oplysningsråd har udarbejdet et skema, der med al ønskelig tydelighed viser, at vi kommer ind som en flot nr. 1 af 12 vesteuropæiske lande med hensyn til told og omsætningsafgift, og at intet af disse lande, bortset fra Finland, har afgifter, der overstiger halvdelen af de told- og omsætningsafgifter, der er gældende her i landet. Eksempelvis kan jeg nævne, at hvis vi sætter afgiften i Danmark til 100, vil afgifterne i de nævnte lande for en mellemstor vogn stille sig således: Danmark 100, Finland 46, England 41, Norge 37, Holland 30, Sverige 20, Schweiz 24, Belgien 19, Frankrig 16, Østrig 16, Italien 4 og Tyskland 4. For henholdsvis en lille og en stor vogn vil tallene med visse små forskudninger forløbe nogenlunde parallelt hermed.

Retsforbundet har rent principielt det synspunkt, at der ikke skal pålægges motor-kørslen større byrder, end hvad der er nødvendigt til afholdelse af udgifter i forbindelse med vejanlæg, vejreparationer, brobygning m. v., i det hele taget udgifter, som har direkte tilknytning til automobilkørslen.

Rutebilerne fik for et års tid siden en lille lettelse i vægtafgiften. Turistbuskørslen i udlandet er netop i færd med at få en lille lettelse. Vi er inde i en periode med svag aftrapning med hensyn til omsætningsafgiften på biler i det hele taget, og nu mener vi, at ikke alene tiden, men også mulighederne er inde for at give en effektiv og generel lettelse.

Den højtærede finansminister er ifølge *FDMs* blad *Motor* nr. 25 fra sidste år gået ind på tanken om en nedsættelse af omsætningsafgiften mod at få kompensation gennem en tilsvarende forhøjelse af andre afgifter eller skatter. Motorafgifterne giver i disse år et årligt merprovenu på ca. 100 mill. kr. i kraft af den kolossale udvikling, motoriseringen er inde i. Man kan nemlig ikke standse udviklingen, man kan kun hæmme den. Mit forslag, der i øvrigt er inspireret bl. a. af omtalte artikel i *Motor*, og som jeg herved formulerer som et spørgsmål til den højtærede finansminister, lyder derfor: vil den højtærede finansminister gå med til at lægge loft over

[Gøting.]

det budgetterede motorprovenu på omkring 800—850 mill. kr. og anvende det merprovenu, der ifølge erfaringerne årligt beløber sig til ca. 100 mill. kr., til en aftrappingsordning for omsætningsafgiften.

Her er en vej frem, som ikke koster finansministeren noget, og en vej, som effektivt vil kunne lette motorbeskatningen, samtidig med at den ikke pludselig vil give los for den trang, der er til biler, og det behov, der er for bedre og flere veje. Valutasituationen kan ikke længere være motiveringen for at sige nej.

Finansministeren (Kampmann): Jeg må alligevel bedrøve den ærede spørger med at sige nej.

En finansminister er jo ikke så interesseret i at få lagt loft over indtægterne. Kan man derimod bidrage til at iå lagt loft over udgifterne, kan den tid nok komme, hvor man også kan begynde at sætte skatterne ned, og om det da først og fremmest skal være omsætningsafgiften eller indtægtsskatten, som vi nu skal diskutere om lidt, eller et af de mange andre forslag, der fra tid til anden fremkommer her i tinget, må vi se på til den tid.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til forsvarsministeren af Alfred Jensen m. fl.

(Forespørgslen findes i tidenden sp. 2233).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet.

Einer-Jensen: Jeg ønsker afstemning.

Formanden: Der vil da være at foretage afstemning om, hvorvidt forespørgslen skal fremmes.

Fremme af forespørgslen
nægtedes med 112 stemmer mod 5.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om indkomst- og formueskat af personer til staten [af Poul Møller m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 1493, fremsættelsen i tidenden sp. 1935).

Sagen sattes til forhandling.

Finansministeren (Kampmann): Jeg vil gerne begynde med at komplimentere de ærede forslagsstillere, fordi de har fremsat dette forslag til folketingsbeslutning indeholdende forskellige tanker om, hvordan vor indkomstskat skal beregnes. Jeg vil gerne sætte en streg under denne kompliment, for det kan naturligvis ikke undgås, at jeg senere må fremføre enkelte kritiske bemærkninger, og jeg vil nødig have det taget som udtryk for, at jeg ikke synes, det er godt, at man fra oppositionens side her på et enkelt punkt har taget initiativ til at bekendtgøre, hvad man mener om tingene. Det er jo ikke noget, vi er så forvænt med herinde, og derfor synes jeg, det er rart, at det er blevet fæstnet i papirerne på dette område.

Man kan måske også hertil føje, at faktisk har man måttet gå og vente på det i snart mange år. Dengang vi havde en borgerlig regering, blev der fremsat et forslag til en skattereform — jeg tror i marts 1953. Sådan blev det i hvert fald kaldt; men i virkeligheden var det jo et forslag til indkomstskattelov, og det ejendommelige ved dette forslag var, at der egentlig i forslaget manglede stillingtagen til, hvilke skalaer der skulle være. Nu, altså 5, snart 6 år efter, får vi ikke et lovforslag, men dog et forslag til folketingsbeslutning om, hvordan man mener, skalaen skal se ud.

I øvrigt har det jo ikke været de skatte-tanker, der er nedlagt i forslaget, der har været mest diskuteret ude omkring, i bladene og mand og mand imellem. Det er spørgsmålet om en skattelettelse, der har vakt størst interesse. På dette punkt foreligger der en usikkerhed, som jeg gerne vil prøve at få opklaret her under debatten — det er måske knap så meget det ærede medlem hr. Poul Møller som det ærede